Унутры: ФЭСТЫН У ОРЛІ | КРЫТЫКА | GONIĄC KORMORANY

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 32 (493) | ГОД X | 8 ЖНІЎНЯ 1965 ГОДА | ЦАНА 60 гр.

У час выбараў у сейм і рады нарадовыя ў Гайнаўцы быў высунуты пастулат у адрас ваяводскіх улад, каб разбудаваць пачатковую школу і Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй.

Ці гэта пастулат слушны і дастаткова абгрунтаваны? Напэўна так. Будынак, у якім знаходзяцца гэтыя беларускія школы, пабудаваны яшчэ ў 1934 годзе. Прызначаны быў толькі для патрэб пачатковай школы.

ТЭРМІНОВЫЯ СПРАВЫ

У 1949 годзе асветныя ўлады пастанавілі ўтварыць Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй. Але не было тады ў Гайнаўцы адпаведнага памяшкання. Пастаноўлена, што пачатковая школа і ліцэй будуць знаходзіцца ў адным будынку. Ліцэй хутка разрастаўся, класы ставаліся цеснымі і перапоўненымі. Зроблена рамонт, так званай, гары, дзе размешчана цяпер бібліятэку, лекарскі кабінет, чытальню (малую, але сваю).

У 1960 годзе моцна павялічыўся набор новых вучняў, утворана два восьмыя ліцэйскія класы. Цяжкасці растуць. Дырэкцыя ліцэя вырашыла, што моладзь малодшых класаў будзе вучыцца на другую змену. І так, у меру развіцця гэтага ліцэя павялічваюцца цяжкасці, цесната. Нягледзячы на тое, што кіраўніцтва выкарыстала ўжо ўсе найменшыя закуткі гэтага перадваеннага будынка.

У сучасны момант тэхнічная майстэрня, біялагічны кабінет знаходзяцца разам з хімічным кабінетам. Шмат галаваломкі прычыняе фізічная майстэрня, няма куды падзецца.

Школа мае 8 лекцыйных памяшканняў, 15 класаў і 450 вучняў. Тут рахунак просты: на адно памяшканне выпадае каля 60 вучняў. Улічыўшы той факт, што большасць вучняў, 90% яе паходзіць з вёсак, штодзень даязджае на ўрокі, неабходна пабудаваць інтэрнат.

У сувязі з увядзеннем васьмігадовай праграмы ў пачатковых школах і другімі рэформамі нашага школьніцтва — цесната ў Беларускім агульнаадукацыйным ліцэі асабліва вымоўная, бо трэба стварыць тут яшчэ адзін восьмы клас, новыя майстэрні і кабінеты.

Ліцэй не мае святліцы, што з'яўляецца сур'ёзнай перашкодаю ў арганізацыі належнай выхаваўчай працы і культурнаасветнай дзейнасці.

У роўнай меры істотнай справаю з'яўляецца пабудова інтэрната для ліцэя. Магчыма, варта тут спрабаваць адаптаваць будынак «пжыходні» ў Гайнаўцы, якая, мабыць, у бліжэйшыя год-два будзе пераведзена ў новае памяшканне спецыяльна пабудаванае для патрэб грамадскага лячэння. Думаю, ёсць у гэтай маёй прапанове доля рацыі, якая падказвае пэўнае выйсце з такой незайздроснай сітуацыі гайнаўскага беларускага школьніцтва. Знайсці ў Гайнаўцы так званую станцыю для вучня з вёскі — нялёгка.

Гарадскія і павятовыя ўлады ўжо не адзін раз выступалі ў адрас Куратарыі Беластоцкай школьнай акругі і Прэзідыума ВРН у Беластоку з прапановаю ўвядзення ў інвестыцыйныя планы справу разбудовы існуючай школы і справу пабудовы інтэрната для абодвух гайнаўскіх ліцэяў. Аднак жа нічога не чуваць дагэтуль наконт адносін Куратарыі і ваяводскіх улад да прапановаў разбудовы школы і пабудовы інтэрната для двух ліцэяў. Бацькі дэкларуюць свой удзел чынам у час будаўнічых работ, дапаможа ім Павятовая Гайнаўская рада нарадовая і мясцовыя фабрыкі, якія здольны выдаткаваць некаторыя сумы.

Патрэбна, каб Куратарыя больш салідна зацікавілася гэтымі гайнаўскімі справамі і, урэшце, прызнала інвестыцыйныя ліміты для разбудовы беларускай школы і пабудовы міжшкольнага інтэрната.

Ю. Козак

Беласток. Рынак Касцюшкі.

Фота: В. Рагазінскі

БЕЛЬСКАЕ РАМЯСТВО

Пяцігодка 1961—1965 гадоў у Бельскім павеце закладала арганізаванне 130 рамесленых прадпрыемстваў. Аднак пасля карэкты план павялічыўся на 29 прадпрыемстваў тыпу будаўнянага. Між іншым арганізавана тут: ТОС у Бельску, фотаоптыку, тры вулканізатарскія майстэрні, 11 цырульняў і іншыя.

Агульны цяжар рамяства, якое абслугоўвае вёску, гэта хоп працы. Зразумела, гаспадар наогул сам прыладжвае замена часці да машын. Адпадае таксама праца звязаная з перацяганнем шынаў на калёсах «жалезнякоў». Ужо наогул канчаецца гарачка на гумовыя вазы. Вёска абяспечана імі амаль у 90 працэнтах. А такі воз можа служыць гаспадару дзесяткі лет без кавальскай направы.

Ёсць і іншая прычына, якая тармозіць рамяство. У некаторых рамяство індывідуальнае. На працягу ад 1961 да 1965 года колькасць рамесніцкіх майстэрняў узрасла на 64 і зараз у павеце налічваецца іх 460. Найбольшая колькасць гэта: кавальскія, бетанярскія, краўцоў, маляроў і іншыя.

Аднак многа майстэрняў лік відавалі, таму што некаторае рамяство, дагэтуль папулярнае, пачынае занікаць у сувязі з эканамічнымі зменамі. Не мае перспектыў рамяства кравецкае і шавецкае, таму, што прамысловасць і спулдзельчасць насычвае рынак гатовымі таварамі. Ліквідуецца калеснікоў, паколькі воз «балон» ёсць ужо ў агульным ужытку. Адчуваюцца нараканні кавалёў на недарых установах — неадпаведныя адносіны да яго. Часта яго трактуюць як «прывацяжа», «грашароба». Гэта між іншым з'яўляецца прычынай, што раснікі не школяць сваіх дзяцей у напрамку таго рамяства, якое выконваюць яны самі.

У бельскім перад усім звярнулі ўвагу на падрыхтоўку рамесленай кадры. Ад 1961 года ў павеце праведзена 8 курсаў ЗДЗ (Заклад дасканалення завадовага), у тым 4 будаўляныя курсы і 4 розныя рамяства. Перашколена 223 асобы. Звярочваецца на гэта таму вялікую ўвагу, што якасць выконваемых паслуг знаходзіцца ў цеснай залежнасці з кваліфікацыямі рамеснікаў. А трэба лічыцца і з тым, што частка старых кваліфікаваных рамеснікаў адыдзе і іх трэба будзе папаўняць. Пры арганізацыі курсаў выдатную дапамогу аказала аддзелу промыслу і гандлю ПНР кіраўнічка Бюра цэху — Ірэна Давідзюк. Незалежна ад вышэйшага, у 1965 годзе 39 рамеснікаў атрымала дыпломы майстроў. На працягу гэтага года зарэгістравана 74 вучні ў майстры розных рамесніцкіх прафесій. Гэта вельмі важная справа ў перыяд так званага «дэмаграфічнага выжу», калі школы не змогуць убраць у свае сцены збольшанай колькасці моладзі. Аднак тут справа не найлепш выглядае.

(Працяг на стар. 5)

ЖНІВО

АДНО ВЫЙСЦЕ

У сталіцы Фінляндыі, горадзе Хельсінкі, адбыўся Сусветны Кангрэс у абарону міру. Адкрываючы гэты кангрэс вялікі англійскі вучоны і філосаф прафесар Бернал заявіў, што міжнародная сітуацыя яшчэ ніколі не была так небяспечнай, як цяпер. Гаворачы гэта вучоны меў на ўвазе, перад усім, праблему В'етнама.

Свет жыве пад уражаннем лўнай амерыканскай агрэсіі на В'етнам, якую нават сам прэзідэнт Джонсан прызнаў бруднай! Распальванне в'етнамскага канфлікта даводзіць да палітычнага адзіноцтва Амерыкі. У сувязі з тым як жа цынічнымі з'яўляюцца пастулаты некаторых заходніх каментатараў, што — Амерыка настолькі моцная, каб не лічыцца з нікім! Газеты паведамляюць, што дасканалы паўднёвав'етнамскі порт Кам Рань, які знаходзіцца напалавіне дарогі паміж базай Да Нанг і Сайгонам, будзе хутка разбудаваны коштам 7 мільёнаў долараў. Гэты порт заступіць сайгонскі ў выпадку, калі б Сайгон апынуўся ў блакадзе. Сілы паўднёвав'етнамскіх паўстанцаў у джунглях ацэньваюцца ўжо на сто-сто пяцьдзесят тысяч чалавек. Цяжка сказаць, наколькі трапная гэта ацэнка? Ясным ёсць адно: партызанская вайна В'ет Конга супроць амерыканскіх агрэсараў і паслушным ім сайгонскім войскам увайшла ў новы этап — ад дробных апрацый у размерах узводу ці роты да вялікіх баёў, дзе паявіліся батальёны і, праўдападобна, нават цэлыя партызанскія рэгулярныя палкі.

Нядаўна мела месца ў Лондане знамянальная размова карэспандэнта часопіса «Ньюсвік» з Робертам Томпсанам, вопытным англійскім партызанам, які большасць свайго жыцця правёў у партызанскім стане, пераважна, у барацьбе супроць малайскіх партызанаў. Гэты, ужо пяцідзесяцігадовы знаўца партызаншчыны, сказаў м. ін.:

«У сучасны момант я не ўяўляю сабе, якім чынам... паўстанцы маглі б згадзіцца на якую-небудзь палітычную развязку, якая патрабавала б ад іх адмовіцца ад таго, што ўжо здабылі яны»...

А, як вынікае з апошніх паведамленняў, антыімперыялістычнае паўстанне ў Паўднёвым В'етнаме набывае велізарнага размаху. Паралізавана камунікацыя, сайгонскі ўрад вымушаны ўстрымоўваць рух паяздоў, чыгуначнікаў пераводзіцца на другія работы. Камунікацыя паміж гарадамі ўтрымоўваецца толькі самалётамі. Фактычна гарады знаходзяцца ў асадным становішчы, паўстанцы В'ет Конга кантралююць большасць тэрыторыі.

Але джонсанаўская палітыка сапраўды мала з чым і з кім лічыцца — ані з рэальнай сітуацыяй у Паўднёвым В'етнаме і В'етнаме наогул, ані з сітуацыяй у свеце.

Амаль кожны дзень прыбываюць транспарты новых амерыканскіх часцей, а ў заходніх газетах можна прачытаць, што Джонсан «гатоў ужыць такой сілы — салдатаў, самалётаў, караблёў, дыверсіі — якая патрэбна, каб не дапусціць да паражэння ў В'етнаме».

Уплывовая шведская газета «Стактольмс Тыднінген» пішучы аб в'етнамскім крызісе ўдакладняе тыповы погляд многіх краін у адносінах да амерыканскай палітыкі ў В'етнаме:

«Вайну Захад палітычна прайграў, але мілітарна ніводзін з бакоў не ў сілах выйграць вайны... Амерыканцы не змогуць «выгубіць» паўстанцаў... Чым даўжэй будзе вайна, тым мацнейшай будзе перамога гэтых сіл» (паўстанцкіх сіл).

Існуе рэальная небяспека, што амерыканская агрэсія на В'етнам можа разгарнуцца ў кірунку вялікага канфлікта на цэлым Далёкім Усходзе. Мір у В'етнаме — вось адзіны сродак здольны недапусціць да выбуху полымя вялікай вайны.

С. Яновіч

З БССР

АНДРЫЯН НІКАЛАЕЎ У БЕЛАРУСІ

Раніцай 22 ліпеня з Масквы ў Мінск прыбыў лётчык-касманаўт СССР, Герой Савецкага Саюза палкоўнік Андрыян Нікалаеў. Вялікая беларуская газета «Звязда» апублікавала прывет касманаўта сваім чытачам:

«Знаходзячыся ў горадзе Мінску, перадаю праз газету «Звязда» сардэчнае прывітанне яе чытачам — працоўным слаўнай братняй Беларусі. Герой Савецкага Саюза, лётчык-касманаўт. А. Нікалаеў».

Паездка Нікалаева ў Беларусь выклікала вялікае зацікаўленне.

ГЭТЫМ РАЗАМ У МІНСКУ

Гэтым разам, чарговая IX Усесаюзная спартакіяда школьнікаў адбывалася ў Мінску — ...«упершыню праводзіцца ў сталіцы нашай рэспубліцы» — піша карэспандэнт Беларускага Тэлеграфнага агенцтва.

У час адкрыцця спартакіяды прысутнічалі кіраўнікі вярхоўных партыйных і дзяржаўных улад Беларусі ў асобах — В. Казлова, П. Машэрава, І. Макарава, І. Палякова, С. Прытыцкага, Д. Філімонава, В. Шауры і інш.

БАРАНАВІЦКІ КОНКУРС

Адразу хачу сказаць, што нешта падобнае можна было б арганізаваць і ў нас. Менавіта, фабрычны камітэт прафсаюза баранавіцкай швейнай фабрыкі аб'явіў конкурс на найлепшую песню аб швейніках. Да конкурсу запрошаны рабочыя, работніцы і служачыя.

ГАЗ У ВЁСЦЫ

Слуцкая газета «Шлях Ільіча» піша, што ў вёсцы Знамя, якая належыць да калгаса «Прамень камуны», у многіх хатах ўстаноўлены газавыя пліты.

Цяпер на Случчыне ўжо чатыры тысячы кватэр і хат мае газавыя пліты. Людзі карыстаюцца газам, які прадаецца ў спецыяльных балонах.

ПОРТ НА ПРЫПЯЦІ

Моцна разбудаваны рачны порт Пхоў на Прыпяці, за два кіламетры ад горада Мазыр. Цяпер тут вялізныя партавыя краны пераносяць з суднаў на бераг разнастайныя грузы, загружаюць баржы і чыгуначныя вагоны вугалем, рудою, дрэвам.

АКАДЭМІЯ

Беларуская ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга сельскагаспадарчая акадэмія з'яўляецца адной з найбольш багатых традыцыямі навучальных установаў Беларусі. Знаходзіцца яна ў горадзе Горкі на Магілёўшчыне. З гісторыі можна даведацца, што сарганізавана яна ў 1840 годзе і называлася тады Горы-Гарэцкім земляробчым вучылішчам, а праз восем год пасля — пераўтворана ў інстытут.

У сучасны момант вучыцца тут каля трох тысяч студэнтаў і каля шасці тысяч студэнтаў - завочнікаў. Тут вучацца таксама студэнты з Венгрыі, Кубы, В'етнама.

На здымку: студэнты трэцяга курса аграхімічнага факультэта — Л. Веранава і Г. Трацяк акрэсліваюць колькасць азоту і вадкасці.

(ся)

З жыцця БГКТ

Ліпеньскія святкаванні

У сувязі з 21 гадавінай адраджэння Польскай Народнай Рэспублікі адбыліся ўрачыстыя сесіі рад народовых, урачыстыя сходы і канцэрты. На магілах польскіх і савецкіх салдат пакладзена кветкі, адкрыта таблiцы ўвекавечання.

Урачыстае пасяджэнне па поваду святкавання гадавіны адраджэння адбылося таксама ў памяшканні ГП БГКТ у Беластоку. З дакладам выступіў Янка Дамброўскі. Пасля афіцыйнай часткі быў дэманстраваны савецкі фільм, а потым адбылася танцавальная вечарына.

Урачысты сход адбыўся у зале кіно «Зніч» у Бельску. На сходзе быў прачытаны даклад аб дасягненнях Бельшчыны на працягу 21 года існавання Народнай Польшчы. Затым быў уручаны «Залаты крыж» прысвоены Радаю Дзяржавы шматгадоваму працаўніку вясковага гандлю прэзасу ПЗГС Пятру Карпілюку.

Пасля афіцыйнай часткі адбыўся канцэрт беларускага харавога калектыву з Бельска. Хор выконваў беларускія, рускія, украінскія і польскія песні. З вялікім хваляваннем прысутныя ўспрымалі песні: «Чорныя вочкі, пара ўжо спаць», «Ой, ляцелі гусі з броду», «Чырвоні макі» і іншыя. Не адзін раз К. Бэрэзюк, саліст хора, вымушаны быў спяваць на «біс» свае песні.

(ак)

Кніжкі для Дома культуры ў Гарадку імя К. Каліноўскага

Падарункі беларускіх савецкіх пісьменнікаў з уласнаручнымі дэдыкацыямі.

Алесь Савіцкі — «Жанчына»
Тарас Хадкевіч — «Мая Беларусь»
Віталі Вольскі — «П'есы», «Родны край», «Чайкі над Нараччу»
Мікола Ткачоў — «Пошукі скарбаў»
Алесь Бачыла — «Асенняя аповесць»
Аркадзь Марціновіч — «Водгулле», «Чырвоныя ветразі»
Аляксандр Адамовіч — «Партызаны»

Успаміны 15

— Забраць арыштаванага! — прыказаў беластоцкі начальнік. — Пасадзіць у адзіночку!

З хваляваннем чакаў я, калі зноў паклічуць мяне да гэтага начальніка з Беластока. Думаць і абмяркоўваць яго абяцанак я зусім не збіраўся.

«Мог бы ты, — гаварыў яму я ў думках, — абяцаць залатыя горы, але ў здраднікі мяне не падгаворыш!»

А ўсё ж сэрца штораз больш трывожна адбівала секунды чакання. Назначаная пара даўно, паводле майго ўяўлення, прайшла, а за мной ніхто не з'яўляўся. Беластоцкі начальнік, відавочна, зразумеў, што яму са мной толькі дарэмна час траціць.

Пад вечар гэтага дня адправілі мяне пад канвоем у Брэст. Замкнулі ў камеру нейкай камендатуры.

Усё перажытае звaліла мяне з ног. Я ўпаў на голыя нары і адразу заснуў. Спаў аднак нядоўга. Разбудзіў мяне паліцэйскі і прыказаў выходзіць.

«На допыты», — падумаў я і раптам усе мае сінякі ды раны запеклі, як белыя вугалькі.

Паліцэйскі паганяў. Я аднак не спяшаўся і не мог спяшацца. Ногі папухлі ад біцця ў падошвы і за кожным крокам боль выціскаў мне слёзы з вачэй. Здавалася, што іду па шпільках. Паліцэйскі неяк выпхнуў мяне з падвала і павёў да выхаду.

На двары віднела. Я прагна глытаў свежае паветра і нічога не разумеў.

«Куды ён мяне вядзе? — ламаў я галаву. — Ці ж бы ў брэсцкую турму?»

Стала холадна ад жаху. Брэсцкая турма славілася незвычайна жорсткімі адносінамі да вязняў. Плёўся я тады за паліцаем і сумна азіраўся па пустых вуліцах горада. У думках развітваўся са свабодай.

Праходзілі праз мост. Насустрач ішоў нейкі чалавек апрануты па-гарадскому. На руцэ нёс плашч. Мінаючы нас, спыніўся на хвілінку і ўважна паглядзеў мне ў твар.

«Чаго ён? — падумаў я і адвярнуў галаву ў другі бок. — Пазнае, ці як?»

Незнаёмы, нічога не сказаўшы, пайшоў сваёй дарогай, а мяне паліцай павёў на станцыю.

Хведар Савіцкі
Непакорная Бельшчына
Літаратурны запіс В. Рудчыка

— Пане службовы, куды мяне адпраўляеце? — запытаў я свайго «анёла стоража», калі селі ў цягнік.

— Сядзі і маўчы, — адказаў ён і дакладна праверыў, ці нейкім цудам не ўдалося мне асвабадзіцца з кайданоў. Яны туга ахоплівалі мне рукі вышэй далоняў.

— Пане службовы, а можа зняць, — падняў я рукі, — вельмі ж нявыгадна.

— Бач, знайшоўся хітрун! Ведаем такіх. Дай яму волю, а ён табе хвост пакажа ды гайда да Саветаў! Сядзі і маўчы. Мне не спяшаецца заняць тваё месца ў Картуз Бярозе.

«У Картуз Бярозе?! Значыць ён мяне туды!» — чую, што валасы растуць мне на галаве. З газет я шмат чаго ведаў пра гэты лагер для палітычных вязняў. Яго нядаўна залажылі. Туды адвозілі людзей без ніякага судовага прыгавору. Газеты пісалі пра самыя жудасныя катаванні вязняў, якіх дапускаліся там ахраннікі.

Цягнік грахоча на стрэлках. Я гляджу ў акно. Сумная асенняя раніца. Неба шэрае і халоднае, нізка апусціліся аднастайныя воблакі, сонца не відаць. Мы едзем на захад. Так прынамсі мне здаецца. А Бяроза Картузская — за Брэстам, на ўсходзе. Крыху стала лягчэй.

На маё здзіўленне мяне прывезлі назад у Бельск. Пасадзілі ў арышце бельскай камендатуры дзяржаўнай паліцыі.

Праходзілі дні, я сядзеў у арышце, і ніхто мною не цікавіўся.

«Чаму? Навошта вазілі мяне ў Брэст» — думаў я і не знаходзіў ніякага вытлумачэння. Перад вачыма пастаянна з'яўляўся гэты незнаёмы, якога я бачыў на брэсцкім месце. Ці ж бы вазілі мяне на вочную з ім стаўку? Ці ж бы таму ён так уважліва прыглядаўся да мяне? Магчыма. Хто ён? Ці пазнаў мяне? Хіба не.

Пасадзілі мяне ў камеру побач з пакоем, у якім дзяжурылі паліцэйскія. Калі прылажыць вуха да дзвярэй і добра прыслухацца, чуваць аб чым яны гавораць. З іх гутарак даведваюся аб масавых арыштах. Цешацца, праклятыя, што прымкнулі ўсіх камуністаў, што дашчэнту разграмілі кампартыю Бельскага павета! Іхняе талкаванне пацвярджаюць знаёмыя таварышы з суседніх вёсак, якіх штораз дасаджваюць да мяне. Складаецца цалкам сумны вобраз. Вынікае з яго, што палітычная паліцыя выкарыстала райскае выступленне, як вельмі спрыяльную прычыну для масавай пацыфікацыі ўсіх вёсак на Бельшчыне. Я тады яшчэ не ведаў, што большасць арыштаваных выдалі ў рукі паліцаяў правакатары Чэрвінскі і Маслянка.

Да мяне ў камеру падсаджваюць нейкіх тыпаў. Яны прабуюць заводзіць гутарку аб дзейнасці камуністаў на Бельшчыне. Праз скуру чую, што гэта правакатары. насцярожваюся. маўчу.

Цыганы ў Польшчы

Панцеляймон Юр'еу

Аб цыганскай нацыянальнай меншасці ў нашай краіне радавы чытач газеты ведае няшмнога. А між тым гэты загадкавы народ абвеяны рамантызмам і паэзіяй заўсёды прыцягваў да сябе цікавыя позіркі. Перад другой сусветнай вайной на тэрыторыі Польшчы тых гадоў пражывала каля пяцідзесяці трох тысяч цыганоў. У час фашысцкай акупацыі ў гітлераўскіх лагерах смерці загінула звыш дваццаці пяці тысяч. У сучасны час у Польшчы пражывае каля трыццаці тысяч цыганоў, з іх каля паловы ўсё яшчэ вядзе качавы спосаб жыцця.

Ва ўсім свеце налічваецца зараз васемсот тысяч цыганоў. У Еўропе найбольш цыганоў жыве ў Балгарыі — 210 тысяч чалавек. У СССР жыве 135 000, з якіх 99% пакінулі ўжо качоўку і даўно перайшлі к аселаму спосабу жыцця.

У Польшчы цыганы ўпершыню паявіліся каля 1420 года, калі яны перайшлі нямецкую граніцу. У Германіі яны таксама паявіліся раптоўна тры гады раней над берагамі ракі Эльба. Іх правадыры прадстаўлялі сабою яркі кантраст з астатняй масай. У той час калі цыганы былі апранутыя ў бедныя хоць яркія лахманы, правадыры кожнага табару былі апранутыя ў багатае адзенне і іх жонкі ўсыпаныя каштоўнасцямі. Правадыры цыганоў называлі сябе князямі Малога Егіпта і графамі пірамід. Самі пра сябе расказвалі ўсялякія легенды і небыліцы, узводзячы свой род па простай лініі к цару палесцінскаму і каралю скіфскаму Андрэю.

У Польшчы першыя цыганскія табары заставаліся нядоўга. Стараннем манашскага ордэна дамініканцаў яны былі выгнаны як «сыны д'ябла». Яны пайшлі ў стэпы і другі раз паявіліся ў Польшчы толькі ў пачатку шаснаццатага стагоддзя.

У хуткім часе яны настроілі супраць сябе вельмі многіх. Выявілася, што прышэльцы займаюцца варажбой, абманамі і крадзяжамі. Духавенства бачыла ў іх слугаў самага д'ябла. Пачаліся працэсы інквізіцыі. Запалалі кастры, на якіх спальвалі цыганак абвінавачаных у тым, што яны «ведзьмы». Цыганоў-мужчын пераважна тапілі ў вадзе правяраючы іх невіннасць так званым «нябесным судом»: калі цыган утрымліваўся на паверхні вады з звязанымі рукамі і нагамі — гэта абазначала тое, што ён звязаны з нячыстаі сілаю і тады яго сілком тапілі. Калі ж ён ішоў на дно, то ратаваць яго нельга было, паколькі гэта лічылася, што грэшная цыганская душа памілаваная пасля смерці ў нябёсах, там знойдзе збавенне ад сваіх зямных грахоў...

Польскія каралі, не адстаючы ад сваіх заходніх суседзяў, арганізоўвалі на цыганоў паляванні, цкавалі іх сабакамі. Маладыя і прыгожыя цыганкі адкрыта прадавалі на рынку.

У старой Польшчы і ў Літве цыганы жылі пераважна ў глушы лясных масіваў, — у прыватнасці ў Белавежскай і Аўгустоўскай пушчах, — яны качавалі, пазбягаючы аселага спосабу жыцця, на беларускіх і польскіх вёсках і сялібах. Польскія цыганы сярэдняга ўзросту, зграбныя, смуглыя, з густымі нярэдка і кручанымі валасамі, беласнежнымі зубамі.

Цыганкі хутка развіваюцца, нярэдка яны выходзяць замуж ужо ва ўзросце 12—14 год, але таксама хутка старэюць і страчваюць сваю прыгажосць.

Цыганскі табар налічвае дзесяткі два сямействаў. Але сустракаюцца і табары з сарака- пяцідзесяці сямействаў. Уцалеўшыя ад знішчэння фашыстамі цыганы, пасля заканчэння другой сусветнай вайны, аселі на зямлю і перасталі ў асноўным весці пастаянную качоўку. Большасць з іх агранічвалася да блукання на працягу двух- трох летніх месяцаў, а многія тысячы канчаткова парвалі з качавым спосабам жыцця. З давён - даўна кожны табар узначальваўся «каралём» або «каралеўскім намеснікам». У Польшчы была вядома дынастыя каралёў Квікоў-Квекаў. Незадоўга да другой сусветнай вайны мела месца публічная каранацыя караля Квека каранаванага па ўсіх парвілах каранацыйнага рытуалу праваслаўным духавенствам...

Цыганы адрозніваюцца вялікай маральнасцю і цнотай. Можна смела сказаць, што цыганкі — гэта самыя маральныя жанчыны ў свеце. Сямейная здрада не даруецца табарам, вінаваты нярэдка выганяецца з табара, а ў старыя часы каралі смерцю.

Польскія цыганы па свайму верavызнанню — каталікі, тыя ж з іх, якія жывуць ва ўсходніх ваяводствах — праваслаўныя. У мову польскіх цыганоў увайшло многа польскіх і беларускіх слоў, як напрыклад: дембыцо (дуб), лазня, церпіскірава (цярпець), горэстыр (гаротнік), скемпо (скупы), трывіка (чаравік), думіскірава (думаць) і г.д.

Гаворачы пра гісторыю польскіх і беларускіх цыганоў, прывядзем тут не пазбаўленую цікаўнасці цытату з Адама Міцкевіча. Вялікі польскі паэт расказваў, як адзін вяльможны пан (князь Радзівіл), па зямлі якога вандравалі цыганы, вырашыў іх «ашчасліваць». Ён прыказаў сагнаць увесь табар у свой маёнтак і распарадзіўся ўсім выдаць новае, прыгожае, спецыяльна для цыганоў пашытае, адзенне. Як толькі цыганы зразумелі ў чым справа, пачаўся крык і плач. Аднак іх сілком памылі, прычасалі і апранулі ва ўсё новае. На развітанне прыгразілі, што ў выпадку, калі б яны зноў апранулі свае старыя лахманы, — іх будуць караць смерцю. Цыганы падабралі свае лахманы і як святыню панеслі з сабою ў табар. На Тройцу да князя з'явілася дэлегацыя: — з выпадку храмавога вялікага свята дазволіць ім хаця б на адзін дзень апрануць старыя лахманы!

Даўней польскія магнаты пакідалі за сабой прывілею назначаць цыганскіх каралёў у табары качуючым у маёнтках гэтых магнатаў. Князь Радзівіл каранаваў у 1788 годзе караля «усіх цыганоў і эфіопаў». Каранацыя сабрала звыш трохсот цыганскіх табараў. Каралём быў памазаны Іван Марцінкевіч, аб якім гісторыкі пішуць, што ён быў «не чыстай цыганскай крыві», паколькі яго маці была дачкой цыгана і беларускай жанчыны.

У народнай Польшчы ёсць цыганы «каралеўскія» і «рэспубліканскія». «Каралеўскія цыганы» ўсё яшчэ прызнаюць над сабою ўладу старой дынастыі Квекаў, хаця патомкі гэтай каралеўскай дынастыі і знаходзяцца ў варожасці паміж сабою. Сам «кароль Квек» загінуў у гады акупацыі. «Рэспубліканскія цыганы» ўжо даўно не прызнаюць каралеўскай улады, радавога клана, хаця і моцна аб'яднаныя паміж сабою агульнасцю мовы, асяроддзем і звычаямі. Большасць рэспубліканскіх цыганоў пакінула качаванне, жывуць у гарадах, працуюць у вытворчых кааператывах, дзеці іх вучацца і ходзяць у школы. Вялікія дасягненні мае цыганская мастацкая самадзейнасць. У Польскай народнай рэспубліцы існуе некалькі цыганскіх калектываў песні і танца; Папуша з'яўляецца першай у нашай краіне цыганскай паэтэсай. Цыганы ўсё больш і больш уключаюцца ў агульнае жыццё краіны і, ведучы аселы спосаб жыцця, стаюцца паўнапраўнымі жыхарамі гарадоў і вёсак, спыніўшы сваё бадзянне.

Польская дзяржава прыходзіць з шырокай дапамогаю ўсім цыганам, якія жадаюць парваць з качавым спосабам жыцця і пасяліцца на пастаяннае месца жыхарства. Справа гэта, зразумела, нялёгкая, паколькі некаторая колькасць цыганоў усё яшчэ не можа растацца з рамантыкай цыганскіх качэўяў. І таму ўсё яшчэ часта і ў гарадах і ў вёсках можна спаткаць цыганскія варажбіткі, цыганоў — патэльнікаў, цыганоў — «конскіх лекараў».

Але гэта ўсё частка знікаючага мінулага. Такіх цыганоў з кожным днём усё менш і менш. Памірае экзотыка, — цыганы становяцца такімі ж звычайнымі людзьмі, як і ўсе іншыя народы, якія парвалі спрадвеку сувязь з качавым спосабам жыцця!

Уладзімір Куна — дырэктар школы Механізацыі сельскай гаспадаркі пры ПОМ у Бельску з увагай сочыць кожны нумар «Нівы».

Учора і сёння аднаго дывана

Дыван двухаснованы. На ім старая народная тэма: птушкі, кветкі, рознага складу кубікі. Колер дывана рэдкі ў народным ткацтве: маліновы. Янаўскія з Сакольшчыны ткуцца ў колерах чырвоным. Хто выткаў дыван маліновы, не ведаем. Ведаем больш-менш што яму 75 год і што вытканы ў Чарноўсі. Потым з чыімсьці замужам завандраваў у Манецкі павет. Пасля вярнуўся. Нарэшце, ужо ў наш час, трапіў на пункт скупу.

Цяпер разам з плахтай з XIX стаг. красуе на кожнай важнай выстаўцы, як рэдкі непаўторны экспанат ананімнай мастачкі з даўнейшай лясной Чорнай Вёскі.

Апісаць яго немагчыма. Тут нішто не паўтараецца. Сколькі розных вобразаў зачаравала мастачка ў адным дыване, сколькі зместу!

Сёння беластоцкая беларуская вёска прадаўжае ткацкія традыцыі продкаў, інакш — хутчэй, прасцей, але беластоцкія дываны і сёння лічацца непараўнальнымі, адзінымі ў краіне.

Беластоцкаму народнаму мастацтву сёння прысвячаюцца многія выстаўкі. Апошні час прынёс дзве крупныя выстаўкі такога роду: адна зараз вандруе па бельскай і сямяціцкай землях, а другая — па сувальскай. Першая шырока ілюстравана кніжнымі выданнямі аб народным мастацтве. Яно выклікала зацікаўленне даўней, а цяпер уваходзіць у нашае штодзённае жыццё: гладышка служыць для букетаў, у саламяным кошыку трымаем брудную бялізну, у выдзяўбаную з дрэва капаньку кладзем алоўкі. Народнае мастацтва сёння, апрача мастацкіх вартасцей, мае заўсёды практычнае застасаванне.

(вл)

Святыя Пётр і Павел — праца Уладзіміра Наумюка з Канюк.

З пажоўклых картак

Гарадок на Супраслі

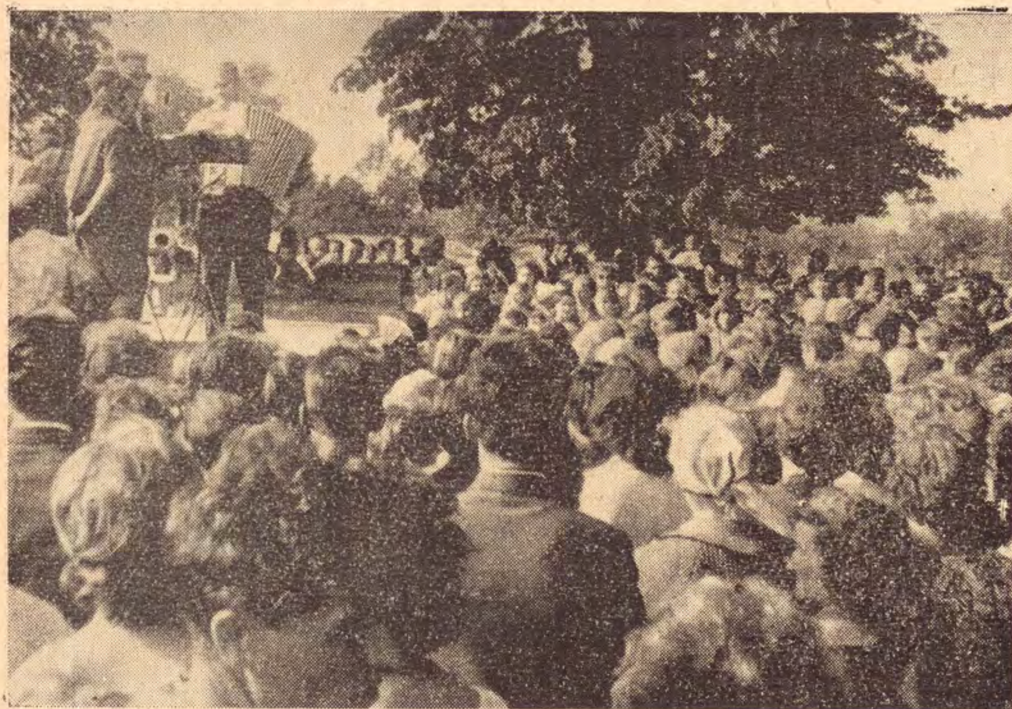
Часы, калі ў Польшчы панаваў Баляслаў Смелы або Баляслаў Кшываусты, здаюцца нам вельмі даўнімі. Зрэшты нічога дзіўнага, з таго часу, калі яны жылі, прайшло амаль дзевяць стагоддзяў. У падручніках гісторыі можна знайсці шмат упамінанняў аб бітвах, якія вялі, аб перамогах і паражэннях. Можна таксама знайсці шмат упамінанняў аб гарадах, якімі валодалі. У ніводным падручніку гісторыі не знойдзем, аднак, упамінанняў аб нашых гарадах, аб Падляшшы, аб наднараўскай зямлі. Ці тады не жылі тут людзі? Ці не было тут пасяленняў, умацаваных гарадоў? І як наогул выглядала наша зямля ў гэтыя часы? Вось пытанні, якія насоўваюцца кожнаму, хто спрабуе са школьнага падручніка гісторыі даведацца чагосьці аб Беласточчыне. Вельмі мала знойдзем там інфармацый. Для таго, каб гэтыя інфармацыі знайсці, трэба пашукаць больш дакладных крыніц.

Вось возьмем, напрыклад, такі Гарадок — невялічкі гарадок, які ляжыць на Супраслі — прытоку Нарвы. Што тут рабілася ў часы Баляслава Смелага? І ці наогул магло што-небудзь рабіцца?

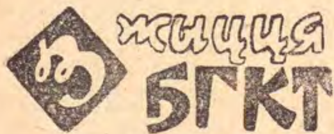
Раёны, якія знаходзяцца на Супраслі, на пераломе XI і XII стагоддзяў парастала густая Блудаўская пушча. Ад яе іменна і ўзяў назву Заблудаў, які ляжаў «за Блудаўскай пушчай». У цэнтры гэтай пушчы на самым беразе ракі ў канцы XI стагоддзя быў аснаваны невялікі ўмацаваны гарадок. Аснавалі яго дрыгавічы, якіх княства сягала аж там, за Нёман. Гэты гарадок не атрымаў назвы. Быў проста абаронным месцам паложаным на высокім беразе ракі, акружаны дзеравяназямельным валам. Паселены сюды гарнізон меў ахоўваць купцоў і княжаскіх пасланнікаў перад разбойніцкімі нападамі. Бо іменна тут прабягалі дзве важныя дарогі, праз якія праязджалі купцы. Адзін шлях бег з Бельска праз Гарадок у Гродна, другі — з Мінска праз Ваўкавыск у Заблудаў або Сураж. Абодва гэтыя камунікацыйныя шляхі перакрыжоўваліся іменна ў гэтым месцы, дзе пабудавалі абаронны гарадок. Калі ўтварылася Гродзенскае княства, граніца яго праходзіла па Супраслі, Гарадок стаўся тады адным з найважнейшых цэнтраў у абарончай сістэме княства, а ў час міру надалей служыў як прыстанішча купцам.

У 1241 г. князь Мэндаг уключыў княства дрыгавічоў у Літву. Цяпер Гарадок быў больш прыдатны, чым калі-небудзь раней. Іменна адсюль, з гэтага невялікага гарадка, які быў заслонены з усіх бакоў лясамі, а адначасова меў добрую камунікацыю дзякуючы вышэй успомненым дарогам, пачыналіся ўсе паходы на Мазоўша. Не магло гэта, зразумела, спрыяць раз-

(Працяг на стар. 5)

Выступае дуэт з Пілік. фота А.К.

Над рэчкаю Арлянкай у Орлі, Бельскага павета, 25 ліпеня 1965 года адбылося вялікае свята. Павятовае праўленне БГКТ арганізавала тут вялікі фэст у сувязі з 40-годдзем Беларускай сялянска-работніцкай Грамады. На плошчу з'ехалася многа народу з Орлі і з навакольных вёсак. Сюды прышлі маладыя і старэйшыя, жанчыны і мужчыны.

Духавы аркестр Павятовага дома культуры ў Бельску іграе інтэрнацыянал. Фэст адкрывае член праўлення аддзела БГКТ тав. А. Карпюк, які сардэчна вітае сабраўшыхся на ўрачыстасці: першага сакратара Павятовага камітэта ПАРП мгр-а інж Уладзіміра Міхалюка, намесніка старшыні прэзідыума ГРН Уладзіміра Гаданьчука і сакратара прэзідыума ПНР Анатоля Гіншта. Затым тав. А. Карпюк чытае даклад, у якім шырока расказваецца аб дзейнасці Грамады і аб яе ролі ў рэвалюцыйным руху.

Фэстын у Орлі

Орлю, як месца на арганізаванне фэсту, выбралі невыпадкова. Даўнейшая арлянская гміна была вядомай па колькасці і актыўнасці грамадоўцаў. Старое Беразова, дзе адбываўся павятовы з'езд Беларускай сялянска-работніцкай Грамады, было ў даўнейшай гміне Орля.

Затым пачалася артыстычная частка. Сюды прыехалі мастацкія калектывы БГКТ у Бельску і калектыў з Пілік. Прысутныя вельмі ветліва ўзнагародзілі апладысментамі выступленні аматараў. Да позніх вячэрніх гадзін Орля была расспяваная беларускай, польскай і рускай песняй. У памяшканні мясцовай святліцы адбыліся танцы для моладзі.

Трэба адзначыць, што мясцовыя гаспадары Орлі вельмі паклапаціліся аб добрае абеспячэнне фэсту ў халодныя напіткі і спажыўчыя кіёскі. Гэта таксама падносіла рангу свята.

А. Лук'янюк

Харысткі з калектыву БГКТ.

Мастацкі калектыў Бельскага аддзела БГКТ у час адпачынку.

Сельская гаспадарка без таямніц

У НЯПЭЎНАЕ НАДВОР'Е

Нашыя метэаролагі яшчэ канкрэтна не выказалі думкі, якое будзе надвор'е ў жніво. Але прагнозы не вельмі добрыя. Зрэшты, так ці інакай трэба быць гатовым да дасушвання зерня.

На Беласточчыне пераважна маем цяжкасці з сушэннем зерня. А калі яшчэ здарыцца дрэнная пагода, справа зусім дрэнь. Часта даходзіць да таго, што збожжа пачынае расці ў бабках. Гэта вельмі дрэнная з'ява, а для насення — проста недапушчальная. Уборку збожжа пачынаем у фазе васковай спеласці (камбайнам — у фазе поўнай спеласці). Жаць пачынаем ад паўднёвых склонаў, дзе жыта даспявае прыблізна на 4 дні раней. Калі ёсць падсеў, косім вышэй.

Перад пачаткам кашэння трэба зрабіць пракосы ўздоўж граніц поля. Ліквідуем таксама і вострыя вуглы на палетках, каб аблягчыць развароты машынам.

Снапавязалкі павінны касіць згодна з напрамкам арання, бо ў іншым выпадку вымушаны перадольваць большыя няроўнасці поля. Пасля таго, як жыта будзе скошана, трэба стварыць яму такія ўмовы, каб як найхутчэй высахла. Даўнейшы спосаб сушэння жыта рассцеленым вельмі цяжкі і ў нашых умовах рызыкоўны, бо дождж можа ліць некалькі дзён запар. Таму цяпер збожжа вяжам у снапы, устаўляем у бабкі — дванаццаткі. Снапы можна складаць па-рознаму: снапкі кладзем накрыж, каласамі ў сярэдзіну. На іх укладаем так сама больш снапоў, а наверх робім дашак з трох снапоў. Часам устаўляюць некалькі снапкоў у форме стажка і накрываюць адным снапком каласамі ўніз, каб ахоўваў ад дажджу (шапка). Калі збожжа сырое або ідуць частыя дажджы, бабкі робім з меншай колькасці снапкоў і абавязкова накрываем «шапкамі». Калі даждлівае надвор'е зацягваецца, снапкі трэба перастаўляць, каб не дапусціць да прарастання збожжа.

Звозіць снапы можна тады, калі зерне зусім сухое, цвёрдае, мае адпаведны колер. Пасля абмалоту ссыпаем яго да зернесховішча пластам 20 — 30 см. Зерне награваецца і яго абавязкова трэба часта шуфляваць.

Зерне са збожжа, кошанага камбайнам, пераважна мокрае. Яго трэба сушыць у сушарнях пры дапамозе цёплага паветра. Часам трэба дасушваць зерне, прызначанае на насенне. Адпаведныя машыны ёсць у ваяводскім саюзе гмінных спулдзельняў і ў павятовых збожжавых прадпрыемствах, а таксама ў «Цэнтралі насеннай». Вільготнасць зерня павінна састаўляць каля 14—15%.

Інж. М. Сухажэбрскі

ПЕРСПЕКТЫВЫ ГАЙНАЎСКАГА ПАВЕТА

У сувязі са спецыфікай Гайнаўскага павета, яго геаграфічным месцарасплажэннем на першы план высоўваецца сельская гаспадарка. У сельскай прадукцыі на першым месцы знаходзіцца павелічэнне ўраджайнасці збожжа і сена, а таксама кармавых раслін, агародніны і садавіны. Закладаем, што да 1970 года атрымаем узрост плёнаў 4 асноўных збожжавых культур на каля 20 % і бульбы на каля 15%.

У жывёльнай прадукцыі галоўнае заданне ахоплівае развіццё быдла і пагалоўя свіней. Закладаем, што да 1970 г. пагалоўе быдла ўзрасце на 19%, а свіней — на 21%. А прадукцыя малака ад адной каровы ў сярэднім у год павінна павялічыцца на звыш 5%. Каб падняць узровень сельскагаспадарчай прадукцыі, прадбачваецца чатырохкратнае павелічэнне забеспячэння ў штучныя ўгнаенні, а таксама павелічэнне механізацыі зямельнай працы праз сельскагаспадарчыя гурткі.

Прадугледжваецца далейшае павелічэнне капітальных выдаткаў на меліярацыю і паслямеліярацыйнае загаспадараванне. У 1966—1970 г. яны маюць ахапіць далейшыя 4 500 га лугоў і паш. Многа капітальных выдаткаў прызначаецца на лепшае забеспячэнне вёсак у ваду.

Сур'ёзнай праблемай з'яўляецца канцэнтрацыя вырошчвання пшаніцы і цукровага бурака ў такіх грамадах, як: Чыжы, Старакорніна, Навадворазова Кленікі і Ласінка. Далейшыя напрамкі развіцця гайнаўскай сельскай гаспадаркі — гэта палепшанне структуры расеваў, хімічная ахова раслін, загаспадараванне занядбаных і апушчаных гаспадарак, сельскагаспадарчая асвета і развіццё сялянскага самакіравання.

У жыллёвай гаспадарцы за 38,5 млн. зл. выбудуецца 405 кватэр (1 029 памяшканняў). Абавязкова трэба развіваць формы спулдзельчага, закладовага і індывідуальнага будаўніцтва.

Будзе звернута ўвага на палепшэнне мясцовых дарог у павеце. Галоўны напрамак дзейнасці — кансервацыя і мадэрнізацыя паверхні дарог, мастоў. Гэтыя заданні і ў далейшым будуць рэалізавацца пры дапамозе насельніцтва грамадскім чынам.

Увядзенне 8-гадовай праграмы навучання ў аб'ёме пачатковай школы патрэбуе павелічэння класаў з 302 у 1965 годзе да 345 у 1970 годзе. У сувязі з тым пабудуецца 7 пачатковых школ пры дапамозе дзяржаўных сродкаў, а таксама школьных павільёнаў, якія будуць будавацца пры дапамозе дзяржаўных сродкаў і грамадскім чынам насельніцтва.

На першае месца ў культурна-асветнай галіне высоўваем ажыўленне дзейнасці існуючых цэнтраў і калектываў, арганізаванне ўсялякіх форм культурнага жыцця пры існуючых на вёсцы святліцах, палепшанне памяшкальных умоў грамадскіх бібліятэк і павелічэнне выдаткаў на пакупку кніг і развіццё чытальніцтва.

Развіццё службы здароўя, асягнутае ў мінулай кадэнцыі, прычынілася да палепшання лекарскай апекі над насельніцтвам павета. У планах на найбліжэйшыя тры гады закладаем пабудаваць тры пункты аховы здароўя на вёсках, дзве аптэкі, дзіцячыя яслі і акружную амбулаторыю ў Гайнаўцы, а таксама дом пенсіянера.

Ю. КОЗАК
Гайнаўка

КАМІНАРЫ

Кожны месяц ходзяць камінары і бяруць ад сялян па 7 злотых за комін, у які зусім не заглядаюць. А калі хто патрабуе, каб пачысціў камінар комін, дык ён так яго пачысціць, што адхочацца гаспадару другі раз звяртацца да гэтай працы. Справа ў тым, што як стане камінар са злосці чысціць, дык так паразбірае комін, тэк яго сапсуе, што проста бяда. І няма на іх аніякай рады, і ніхто гэтай ненармальнай справай не цікавіцца.

Л. Леапюк
Плёскі

„Чаравічкі шчасця"

Сямяціцкі дзіцячы калектыў пры Павятовым доме культуры ў Сямяцічах паставіў пад кіраўніцтвам Зофіі Пентка «Чаравічкі шчасця». Гераёў цікавай казкі прадстаўляе на здымках Г. Грынявіцкі.

Усё, як у кожнай казцы, адбываецца пад непадводным вокам варожкі — Эвы Александровіч.

Сцэна ў шаўца, якога чаравічкі прынеслі шчасце сумнай каралеўне. Шавец — Рысек Дымяновіч.

Апошняя сцэна — усе задаволены, бацька кароль даў каралеўну — Малгосю Пентку — шаўцу за жонку і зрабіў яго каралевічам. (вл)

ЗЯЛЁНАЯ КНІЖАЧКА

Кніжачка невялікага размеру, лёгка яе схаваць у кішэню. На зялёным фоне вокладкі стылізаваныя дамы і дрэвы. Яе загаловак: — *„Poradnik soltysa"*. Выдаўцам з'яўляецца тыднёвік «Рада нарадовая». Аўтары на звыш 150 старонках друку змясцілі найважнейшыя справы, якія датычаць пасады солтыса, вёскі і грамады.

Кніжачка адрасавана перш за ўсё салтысам. Аднак кожны гаспадар знойдзе ў ёй цярплівага памочніка і шчырага сябра.

Селянін амаль кожны дзень у сваім жыцці абавязаны сутыкацца з органамі дзяржаўнай адміністрацыі і са шматлікімі дзяржаўнымі, а таксама спулдзельчымі ўстановамі. Гэтыя зносіны абумоўлены многімі пастановамі праўнага характару, якія з аднаго боку акрэсліваюць правы селяніна, а з другога боку ўстанаўляюць яго абавязкі. Цяжка патрабаваць ад гаспадара падрабязнага ведання ўсіх законаў, якія яго адносяцца. Здараецца, на жаль, што несвядомасць сялян выкарыстоўваюць розныя несумленныя чыноўнікі. Селяніну дзеецца крыўда, а ён не ведае, ці сапраўды заслужыў на яе, ці крыўдзяць яго несправядліва. У гэтых выпадках зялёная кніжачка з'яўляецца дасканалым саветнікам.

Адкрываецца яна агульнымі інфармацыямі аб нашай краіне, аб яе дзяржаўным ладзе, аб галоўных і мясцовых органах народнай улады і дзяржаўнай адміністрацыі. Затым ідуць раздзелы аб палітычных партыях, аб фронце адзінства народу. Далейшыя раздзелы зялёнай кніжачкі аднасяцца ўжо непасрэдна да вёскі і органаў мясцовай улады. Аўтары разглядаюць тут такія праблемы як: правамоцтвы ГРН, роля солтыса ў вёсцы, значэнне і правамоцтвы вясковага сходу; прыводзяць найбольш істотныя правілы ўладання зямлі, сельскагаспадарчай прадукцыі і сялянскага будаўніцтва, гаворыць, за што і якія падаткі павінен плаціць селякін, якія яму належацца ільготы; даецца інфармацыя пра абавязковыя пастаўкі збожжа, бульбы і мяса; селянін даведаецца, каму і калі абавязаны ён даць падводу і пра многія, многія іншыя справы. Найбольш дакладны пералік не адлюструе аднак усяго багацця гэтай сапраўднай энцыклапедыі асноўных ведаў сучаснага селяніна. Усе інфармацыі падаюцца простай, зразумелай мовай, без усялякіх праўных кручкоў. Яны апрацаваны на аснове навейшых законаў, якія ўстанавіў сейм да бягучага года і іншыя галоўныя органы народнай улады.

Гэтую кніжку варта купіць. Каштуе яна ўсяго ледзь пяць залатовак. Гэта ж столькі, што дзве пары яек або дзве літроўкі малака. (вр)

Дарога да Бандароў

У Юшкавым Грудзе, у напрамку вёскі Бандары, кіпіць работа. Фурманкі звозяць дарогабудаўнічыя матэрыялы. Гэта адбываецца будова шашы на дзяржаўны кошт.

З Беластока ў Бандары штодзень ездзіць пэкаэс. Але толькі да Юшкавага Груда аўтобус мае добрую, гладкую дарогу. Далей ужо гасцінец — пыльны і ямісты.

Недалёкі той час, калі і да Бандароў будзе праўдзівая шаша. (ся)

БЕЛЬСКАЕ РАМЯСТВО

(Працяг са стар. 1)

У павеце ёсць 130 майстроў, з чаго вынікае, што толькі палова з іх мае вучняў. Прычынай таго ёсць неадпаведныя ўмовы для майстроў пры шкаленні вучняў! Перад усім — гэта высокія платы вучням, а ў сувязі з тым высокія складчыны на лекарскія страхаванні. Загады ў гэтай справе абяспечваюць перад усім інтарэсы маладых.

Бельскае рамяство выказала як найбольш грамадскую паставу. Рамеснікі бралі ўдзел у грамадскіх чынах. Між іншым пабудавалі ў Бельску паўстанак ПКС, зрабілі электрычную інсталяцыю ў агульнаадукацыйным ліцэі і іншыя. Складчыны на Фонд пабудовы школ рамяство тут заўсёды выконвае перад 1 мая. 5 тысяч злотых перاказалі яны на «Дом міліцыянера» ў Боцьках.

Вялікай перашкодай з'яўляецца недахоп матэрыялаў. Гэта перад усім адчувае індывідуальнае рамяство. Напрыклад, пункт электрычнага інсталятарства, адзіны гэтага тыпу ў павеце, не можа разгарнуць сваёй дзейнасці з прычыны недахопу забеспячэння ў матэрыялы. Памяшкальныя ўмовы — гэта таксама вялікая перашкода ў арганізацыі пунктаў рамесніцкай паслугі.

Аднак у пары з колькасцю не заўсёды ідзе якасць. Бельскі ЗУРТ атрымаў люксусовае, як на Бельскія ўмовы, памяшканне, мае адпаведных фахоўцаў, аднак не цешыцца добрай апініяй. У гэтым перакаnaўся сам кіраўнік аддзела промыслу і гандлю ПРН у Бельску. Неяк занёс ён у ЗУРТ адаптар, каб вымянілі іголку. Працаўнік агледзеў адаптар і сказаў, што не толькі іголку вымяняць трэба, але і маторчык. За гэта і заплаціў ён 230 злотых. Дома прайграў некалькі пласцінак і адаптар змоўк. І зноў панёс ён яго ў ЗУРТ. Тут сказалі, што маторчык спаліўся і што вінаваты ў гэтым гаспадар. А за другі маторчык заінкасавалі 161 злотых. Неяк наведаў гаспадара прыватны фаховец, які сцвердзіў, што стары маторчык у добрым стане і не трэба яго зусім мяняць. І гэта так абдулі кіраўніка аддзела промыслу і гандлю. Уяўляю, як знуткоўваюцца над простымі людзьмі. Вышэй прыведзены прыклад сведчыць аб абыякавым падыходзе да чалавека. Здаецца бельскім «зуртаўцам» газіраваная вада пайшла ў галаву і зразумелі, што толькі яны маюць манаполь на рамонт радыё і тэлевізараў

Указанії IV З'езда ПАРП выразна акрэслілі ролю рамяства ў грамадскім жыцці і яго кірункі развіцця. Трэба сцвердзіць, што ў Бельскім павеце правільна выконваліся намеры ў адносінах да рамяства. Яго ўзрост сведчыць як найбольш пераканаўся аб дасягненнях.

Кара

Некалькі год таму назад была тут славутая дрыгва, не прайсці, не праехаць, у балоце тапіліся каровы. Цяпер, пасля меліярацыі, трактарам заязджаць можна, а трава расце так буйна, што да сарака цэнтнераў сена з аднаго гектара накашваюць. Хваляць сабе меліярацыю гаспадары з Вольскі Нурэцкай у Сямяціцкім павеце.

Фота: В. Рудчык

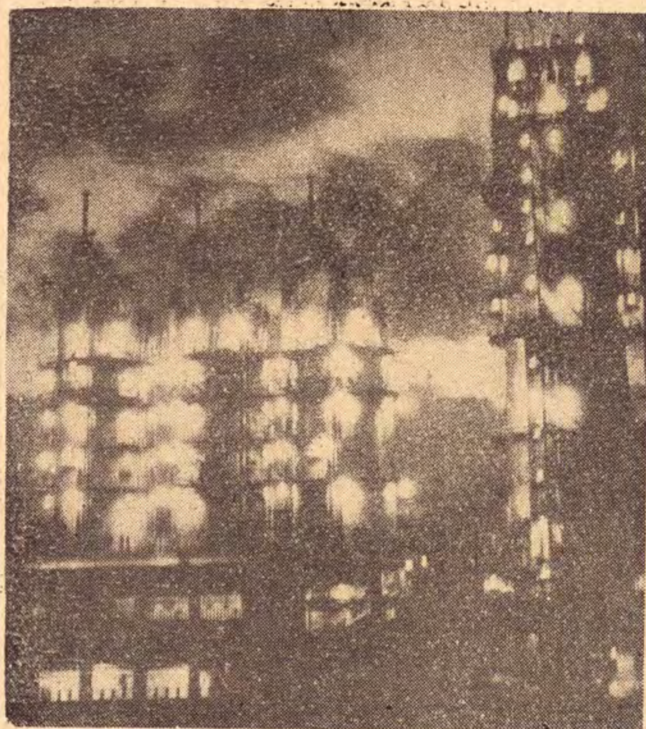
ГАРАДОК НА СУПРАСЛІ

(Працяг са стар. 3)

віцццю Гарадка, не магло быць прычынаю да аснавання тут горада. Пахоады, зробленыя ў адплату мазавецкімі князямі, перш за ўсё мелі на мэце знішчэнне гэтага найдалей высунутага на захад літоўскага пункта.

Мазавецкія князі вельмі ахвотна жаніліся з літоўкамі. Звычайна не мела гэта большага ўплыву на палітыку, але здараліся годныя пахвалы выключэнні. Такое выключэнне мела месца тады, калі жонкаю Баляслава II мазавецкага князя сталася дачка літоўскага Трайдэна — Гаўдэмунда — Зофія. Спыніліся войны, праз Гарадок пераходзілі выключна тавары для мірнага прыстасавання. Здавалася, што для гэтай мясцовасці ўрэшце прышоў добры час. На жаль, нават князі з'яўляюцца смяротнымі. Як толькі памёр Баляслаў, ізноў пачаліся войны. А потым, у 1324 годзе, Літва заняла ўсё Падляшша. Гарадок страціў абароннае значэнне, таму што граніца перасунулася вельмі далёка. Страціў таксама значэнне як стацыя на гандлёвым шляху, бо адкрыліся іншыя шляхі, больш выгадныя, якія праходзілі праз больш заселеную тэрыторыю. Дарогаю, якая ішла праз Блудаўскую пушчу, мала хто ездзіў. Аб малым гарадку на Супраслі амаль што забыліся. Дзякуючы таму, мог праўдападобна служыць за сховішча вялікаму князю літоўскаму — Віталду, калі меў ён сур'ёзныя клопаты. Але гэта ўжо асобная гісторыя.

Р. КРАСЬКА

СВЯТЛО Ў МЕТАЛЕ

Фрагмент вялікіх печаў у навейшым металургічным заводзе ва Усходняй Славакіі. Праца тут змеханізавана поўнасцю. А выглядае ўсё гэта на цудоўны феерверк. (авл)

ПАЎПУДА СЕРАБРА

Калгасніца з вёскі Вязоўна, Кацярына Яўсеява аддала дзяржаве... паўпуда серабра. Такую колькасць серабра сям'я Яўсеявых знайшла ў сябе дома, калі ў час рамонтт дома ўзламалі падлогу. Пад падлогай аказаліся гліняныя гаршкі, напоўненыя сярэбранымі манетамі. Іх налічваецца на больш як дзве тысячы ад 10 капеек да 1 рубля. Некаторыя манеты выбіты больш як паўтара века таму, а частка паходзіць з першых год савецкага перыяду.

Дом, у якім жывуць Яўсеявы, раней належаў да царкоўнага старасты. Ён і яго жонка хіба і былі збіральнікамі багацтва. (ака)

Гаспадыня ў кухні

— палавінка разрэзанай сырой бульбы ачышчае сляды лаку на пальцах, дасканала чысціць памутнеўшую медзь. Кавалачкі сырой бульбы і кавалак цукру, укінутыя на пяць мінут да падачы на стол у перасолены соус, «высмоктваюць» з соусу лішнюю соль.

— сырая цыбуля добра чысціць іржу на нажах, відэльцах і лыжках. Сырая цыбуля дадае бляску паднішчаным лакеркам.

— пераварaны чай лёгка змывае запах рыбы альбо цыбулі на патэльні і ў каструлі.

— вата, намочаная ў натуральнай чорнай каве, добра чысціць цёмныя і чорныя касцюмы і сукні.

— лыжка нашатырнага спірту, дабаўленая да вады ў час мыцця шарсцяных рэчаў, верне ім эластычнасць. Нашатырны спірт, раствораны напалавіну з вадою, лёгка змывае з белага палатна і бялізны плямы ад яблык, сліў, вішань.

— калі хочаце пазбыцца непрыемнага паху ў кухні, трэба апырскаць яе нашатырным спіртам.

— чыстая шматачка, намочаная воцатам і пакладзеная на пакрыўку гаршчка, лагодзіць непрыемны пах капусты. Шматачкай намочанай воцатам добра чысціць эмаліяваную пасуду.

— калі дабавіць крыху маргарыны, фасоля ляпей разгатуецца і будзе смачнейшай. (а-ся)

Дзяўчаты на „наймы"

20 шведскіх карон за гадзіну каштуюць «наймы» сімпатычнай дзяўчыны, якая адзінокаму мужчыне ўпрыемніць час у адным з курортаў Швецыі. Пойдзе з ім у кіно, тэатр, пакажа аколіцу. Дзяўчаты на «наймы» валодаюць нямецкай, французскай, рускай і англійскай мовамі. (лів)

МОДА

Кветкі мяняюцца рознымі колерамі і адценямі. З лёгкіх матэрыялаў шыюцца сукенкі на лета. Многа колеру жоўтага і аранжавага.

Лёгкадумнасць ці адвага?

ТРАГЕДЫЯ НА КАТАРЫ

На здымку: субота, 5 чэрвеня. Гюнтэр Вандэршэк (першы) і Клаўс Бэмэ, муж Гудрун, прысыпаліся пяском для ахалоды і цярпліва чакаюць вечара. Сонца ссе з іх рэшткі сіл...

У гэтым годзе, на пачатку чэрвеня, трагічна загінула група заходненямецкіх турыстаў, якія рушылі праз страшэнную пустыню Катара — у заходнім Егіпеце.

Адзін з іх, Райнгальд Рым на тры дні перад выездам у пустыню так пісаў да свайго бацькі:

«Хочам праехаць дэпрэсію Катара, якая знаходзіцца ніжэй узроўня мора. У сувязі з тым, што няма тут ніякай дарогі, трэба будзе ехаць звыш трыста кіламетраў паводле компаса. Гэта язда сапраўды мае характар прыгоды. Але вы не павінны непакоіцца, бо мы дасканала забяспечыліся запасамі бензіну, вады, харчоў і адпаведным пустынным абсталяваннем. Разлічваем на спякоту да 60 градусаў. Маем надзею, што не будзем часта спыняцца ў дарозе. Калі вернемся падрабязна апішу вам гэта».

Райнгальд Рым не апісаў. Зрабіла гэта за яго Гудрун Бэмэ, хаця яна таксама загінула на страшэннай салёнай пустыні Катара. Аднак яна фатаграфавала да апошніх хвілін сваёй жудаснай смерці. Аж урэшце не мела ўжо сілы змяніць фільмплёнку ў фотаапараце.

Сёння вядома, што калі гэтая група затрымалася ў Эль Аламейн, напатканыя нямецкія інжынеры з геадэзійнай экспедыцыі моцна перасцерагалі, каб не ехаць далей у пустыню. Аднак турысты не прынялі ўсур'ёз перасцярогі і рушылі ў пустыню Катара. Аказалася, што іх машыны — два Фольксвагены 1.200 і 1.500 — раз-пораз гразнуць у пустыннай, балоцістай катарскай бездарожыцы. Неўзабаве напаткалі вайсковы патруль, які ехаў на джыпах. Камандзір патруля прабаваў таксама адгаварыць турыстаў ад намеру праехаць катарскую дэпрэсію. Не паслухаліся. Патруль звязаўся па-радыё са сваім камандваннем. Атрымана загад затрымаць турыстаў і не пускаць іх. Але немцы неяк перakанаЛі салдатаў патруля і тыя пусцілі іх. Салдаты ад'ехалі.

Запасы вады хутка канчаліся, бо машыны безупынку гразнулі і трэба было з вялікім намаганнем вывалакаць іх на цвярдзейшыя кавалкі. У нязноснай гарачыні хацелася піць, піць, піць... У канцы група пакінула машыны і рушыла пехатою ў напрамку аазіса Сіва, дзе расце цудоўная раслінасць, зычлівыя людзі, ну і крынічная вада.

Ідучы паміралі адзін за другім. Найдалей зайшоў, бо каля 70 кіламетраў, Гюнтэр Вандэршэк. Аазіс Сіва знаходзіўся яшчэ ў адлегласці пару дзесяткаў кіламетраў. (а-ся)

На здымку: цяжкі Фольксваген штораз гразне ў салёнай дрыгве Катары. Нават вайсковыя джыпы праязджаюць сюдою не заўсёды шчасліва. У астатні дзень турысты праехалі ўсяго тры кіламетры — адсюль не было ўжо ніякага выйсця ані надзеі на ратунак.

Аляксей Карпюк
ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Вечарам вядуць мяне з лазні на допыт. У зямляначчы сцены з бярвення завешаны дамаканымі кілімамі. Стаіць цяплынь ад жалезнай печкі. За сталом — акуратны чалавек у цывільным адзенні з вожыкам каштанавых валасоў. Свідруе мяне карымі вочкамі.

— Гм, дык ты, кажаш, уцёк з лагера смерці?

— Уцёк...

— А чаму ж ты там не загінуў, як другія?

Выходзіць, што гэты чалавек лепш бачыў бы мяне мёртвым. Адчуваю да яго непрыязнасць. Пачынаю тлумачыць:

— Бо я там... Бо неяк так... Бо маці пачкі нам...

І раптам бачу: што гэтаму тыпу да складанасці жыцця ў Штутгофе?!

Успамінаюцца словы разведчыка: «Распускаюць?» Не, тут штосьці не так. На мне шорхне скура. Скоранька дастаю лапіну з лагерным нумарам, чырвоным вінкелем і лацінскай «R». У кішэні пінжака — паперка з гімнам смертнікаў Штутгофа, дастаю і яе. Яшчэ сцягваю бот, паказваю фіялетавыя плямы ад флегмоны на назе.

— Ведаем усе гэтыя штучкі шпіёнаў! — чалавек кідае пад печ лапіну, паперку з песняй. Злуе: — Думаеш, паверу, быццам ты свабодна праехаў па Германіі? Перастань заліваць байкі пра белага бычка!

У бакавой кішэні ляжыць схема чыгунак Прусіі. На ёй няроўныя і яшчэ свежыя краі ад нажа. Які сэнс яе паказваць? Бяруся за кішэню і бяссільна апускаю руку. Ад крыўды не магу вымавіць слова. Ледзьве праглынаю сліну. Чалавек бачыць мае слёзы.

— Не плач, не паможа.

— Я і не плачу... і гавару праўду... Мяне добра ведае ляснік Карповіч з Грыбаўцоў...

— Яшчэ трэба і прыглядзецца і да твайго лесніка!

— Скарыпін добра ведае Карповіча...

— І да Скарыпіна!

Устанаўліваецца цішыня. Гэ, ты падазраеш і Скарыпіна?! Бар'ят! Мне адразу лягчэй. Чуваць як трэскаюць яловыя сучкі ў печы і гудуць дровы. Чалавек плюе сабе на пальцы, перагортвае сшытак, а я гляджу на яго з перавагай: вядома, ты праз Германію не праехаў бы гэтак!.. Ух, як цябе ненавіджу!

Нейкі час ён штосьці ўсё шукае ў паперах, не знаходзіць і крычыць:

— Кажы адразу, хто цябе сюды прыслаў? Якое заданне атрымаў ад фашыстаў?

Я маўчу.

— Добрасумленна прызнаешся, тады, магчыма, захаваем табе жыццё!

— Мне няма ў чым прызнавацца...

— Нічо-ога, прызнаешся, калі ўжо трапіў да нас...

— Што вам буду казаць?

— Многія так заяўлялі, а потым спявалі ўсё як трэба...

Чорт іх ведае, якой логікай кіраваліся такія людзі. Калі ты падазраеш у нечым чалавека, дык трымай яго. Вырашыў выпусціць, бо няма ўпэўненасці, што здраднік, дык не пагражай: сапраўднага злачынцу ты насцярожыш, а нявіннаму толькі атруціш жыццё.

Пачынаю мірыцца са становішчам падазронага і маўчу. Чалавек з вожыкам аб'яўляе свой прысуд:

— Цяпер вяр—тайся ў зямлянку і пакуль што жыві са Скарыпіным.

— Добра...

— Надумаешся — прыходзь у любы час, раскажы!

Узрадаваны, што адпускаюць, я падаюся да выхаду.

— Толькі не стань тут што-небудзь вытвараць у нас! — нясецца мне наўздагон. — А то жыва паложыш на пень галаву! Не адзін так скончыў жыццё!..

— Не ста-ану... — пакорна бурчу і прыкусваю язык.

Апошняй фразай нібы я сцвердзіў, што сапраўды я той, за каго мяне прымаюць і пакуль што падпарадкоўваюся толькі сіле. Але чалавек ёй не прыдае значэння.

Вяртаюся ў зямлянку нібы апляваны, непаўнацэнны. Чагосьці баюся і зайздрошчу бесклапотным і вясёлым партызанам. Памалу сябе супакойваю. Праўда ўсё роўна возьме верх! Толькі б не сарвацца, паставіць сябе вышэй асабістых крыўд. Гэты і на Скарыпіна брахаў, аднак Алёшка ваюе, нават хадзіў камандзірам групы пад Беласток. (Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Курс матацыклістаў

У вёсцы Грабавец (Гайнаўскі павет) нядаўна распачаўся курс навучання правіл язды на матацыкле. Запісалася 45 асоб. Вядзе яго інструктар з Беластока А. Ежэзінскі. Занятк. адбываюцца тры разы ў тыдзень. Апрача жыхароў Грабаўца на курс ходзіць моладзь з Дубіч Царкоўных, Чэхаў Арлянскіх, Палічнай і Яленкі. І так, у нашай аколіцы пабольшыцца колькасць матацыклістаў, якія плануюць купіць матацыклы яшчэ ў бягучым годзе.

Мікола Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Калісьці прываліць

Новая Воля мае шчасце да ўсялякіх спарахнелых будынкаў, якія стаяць, як гаворыцца, да пары, да часу. Апрача старой разваліны, у якой калісьці была школа, а дзеці вучыліся ў ёй пад вечным страхам завалу – тырчыць за вёскаю яшчэ адна руіна, да якой страх падыходзіць. Відаць, тут была кузня пры дарозе да Міхалова.

Час зрабіць парадак з гэтымі «забыткамі», якія на гора-бяду могуць прынесці няшчасце. Проста, аднаго дня нейкаму дзіцяці захочацца пагуляць у схованкі ў гэтых спарахнелых і пакірачаных руінах і тады... Ляпей не гаварыць! (ся)

Гарыць торф

Здаецца, у мінулым годзе цэлымі тыднямі гарэлі тарфяныя абшары каля вёскі Дзернякова. Людзі гасілі, памагалі пажарнікам. Праходзіў дзень-другі і зноў загараўся балоцісты торф. Усе гаварылі, што хтосьці «для жарту» падпальвае, бо калі пачалі пільнаваць, пажары перасталі выбухаць.

Падобная гісторыя мае месца на тарфяных абшарах у аколіцы дрыгвяністага возера Гарбач — каля вёсак Ляўшы, Ціванюкі, Баршчэва — непадалёку ад шашы з Новай Волі да Юшкавага Груда. Пажар торфу цягнуўся тут даволі доўга. Нічога самое не гарыць, тым больш у такую дажджлівую вясну Хтосьці або падпаліў «для жарту», альбо праз неасцярожнасць.

Пажар нішчыць паклады торфу, нішчыць унікальную расліннасць. Цікава, ці ў Дзернякове летась таксама гарэла тарфяністае балота? Варта ведаць пра гэта... (ся)

СЕЛЬГАСГУРТОК У ДОЎГІМ БРОДЗЕ

Сельскагаспадарчы гурток у Доўгім Бродзе Гайнаўскага павета лічыцца адным з лепшых у павеце. Ён да гэтага часу не меў ніякіх страт, ад самага пачатку свайго існавання — вясны 1963 года — выпрацоўвае толькі чысты даход, які ў 1964 годзе налічваў 11 тысяч злотых, у 1965 годзе даход будзе значна большы. Гурток налічвае 16 членаў і згуртоўвае сялян з блізкіх суседніх вёсак: Пяскоў, Забагоння, Якубова і Доўгага Брода, якія раскінутыя па Белавежскай пушчы. Гурток узначальвае Аляксандр Мацкевіч, сакратаром з'яўляецца Сямён Мацкевіч, скарбнікам — Пётр Патэюк. Сельгасгурток цешыцца вялікай падтрымкай усіх сялян. Нават не сарганізаваныя ў гуртку ўплацілі ўклад па 200 злотых на пакупку патрэбных машын. Цяпер гурток мае такія машыны як: агрэгат малацільны з маторам на ропу, апрысківач «Ольза», апрысківач «Сад», два сеўнікі да збожжа і адзін да мінеральных угнаенняў. У далейшым машынны парк павялічыцца. Усімі машынамі члены гуртка старанна апякуюцца. Пабудавалі грамадскім чынам спецыяльную шопу, у якой хаваюць машыны ад дажджу і сонца, каб не псаваліся. З сельгасмашын карыстаюць амаль усе сяляне за адпаведнай адплатай. Гурткоўцы таксама з'яўляюцца ініцыятарамі закладання кампостаў і так патрэбных у жывёлагадоўлі сіласаў.

Выпрацаваны даход члены гуртка плануюць часткова перавказаць на пабудову школы - святліцы, якая ў Доўгім Бродзе запланавана будавацца ў 1966 годзе, а часткова на ўвядзенне электрычнасці. Электрычнае святло запланавана ўладамі ўвясці ў гэтую вёску ў 1967 годзе.

Вельмі дбайным з'яўляецца прэзас гуртка Аляксандр Мацкевіч, а таксама і рэшта праўлення. Што яны сумленна выконваюць свае абавязкі, можа сведчыць і той факт, што ўсе яны (праўленне гуртка) атрымалі ў гэтым годзе ўзнагароды за дабрую і сумленную працу.

Янка Б.
Гайнаўскі павет

Бельск не горшы ад другіх гарадоў, таксама мае свае паласатыя «зэбры».
Фота — (СЯ)

Наш прадаўшчык

У нашай краме ў Чыжах з сельскагаспадарчымі артыкуламі прадаўшчыкам працуе ўжо 8 год Мікола Ахрыцюк. Коля заўсёды дбае пра забеспячэнне крамы патрэбнымі артыкуламі і заўсёды ветлівы да пакупнікоў. З гэтай крамы ніхто не выходзіць з сапсаваным настроем, і таму Міколу Ахрыцюка ўсе паважаюць.

Янка Грамадскі
Чыжы

Мілае Сэрцайка!

Я хоць і не маладая дзяўчына, не магу сабе параіць. Жыву на Гайнаўшчыне. Маю 28 год. Маю ў сваёй вёсцы двух хлопцаў, абодва яны называюцца: Сярожа. Абодва пакахалі мяне. Але нядаўна адзін быў караны за хуліганства. Яго цяпер няма ў вёсцы. І мне па ім вельмі сумна. Прыслаў пісьмо да мяне, каб чакала, бо калі вернецца ў вёску, ажэніцца са мной. Нядаўна была забава ў нашай вёсцы і гэты другі Сярожа прызнаўся мне, што ён таксама пакахаў мяне. Калі я буду толькі згодна, дык ажэніцца са мной. І я не ведаю, што рабіць, ці выходзіць замуж, ці чакаць на першага. Але для гэтага першага Сярожы можна больш верыць, бо ён хлопец не распусны, а другі Сярожа, гэты што дома, дык любіць са мной пагуляць і з другімі. Бо мяне нібы так кахае, а ездзіць на забавы таксама і ў іншыя вёскі. А мне гэта не падабаецца, я хачу, каб толькі быў са мною.

Парай дарагое Сэрцайка, што рабіць, каторага з іх выбраць?

Лёня
з Гайнаўшчыны

Дарагая Лёня! З лісту твайго відаць, што абодва твае Сярожы не дрэнныя хлопцы. Гэта, што другі Сярожа ездзіць на забавы ў іншыя вёскі, аб нічым дрэнным не сведчыць. Што цябе кахае, дык не значыць, каб толькі і пры табе сядзеў. Ён жа мае таксама сваіх сяброў, ён жа ж і не жанаты, а кавалер, дык чаму не можа час ад часу паехаць з сябрамі на забаву ў суседнюю вёску. Так што цяжка мне параіць, каго табе выбраць за мужа. Тут ты сама павінна выбраць таго, які табе больш падабаецца, бо мне здаецца, што яны табе толькі падабаюцца, а не кахаеш ты ў сапраўднасці ніводнага з іх. А мо пачакаеш на трэцяга, якога будзеш сапраўды кахаць? 28 год — гэта ўжо не так многа, аднак маеш ужо ты свой сталы пагляд на гэтыя справы, таму мусіш рашыць сама.

Жадаю многа шчасця!

Сэрцайка

Непаваротлівыя ГС-ы

Нядаўна пісалі ў «Ніве», што вёска Чыжы не мае чым ваяваць са шкоднікамі палёў, перад усім, каларадскім жуком. Гэта не значыць, што напраўду няма чым. Гайнаўскі ГС меў патрэбныя гаспадарам хімікаты, але ніяк не мог давезці іх на месца...

Тое самае можна сказаць і пра Міхалоўскі ГС. Напаткаў я ў Шымках (Беластоцкі павет) вялікі тлум народу перад крамаю. Спачатку можна было падумаць, што прывезлі сюды якіясьці тавары. Аднак аказалася, што людзі чакаюць, і то не першы раз, на хімікаты, каб мець чым знішчыць чарвякаватых ды крылатых шкоднікаў — асабліва, шкоднікаў бульбы. У гэты дзень казалі ў вёсцы, што зараз будуць тыя хімікаты — што ўжо вязуць іх з Міхалова. Але штосьці вельмі доўга возяць... Да таго доўга, што нават пачынае гэта гісторыя гневаць мясцовую міліцыю. Між намі кажучы, добра было б, каб міліцыя магла ляпіць мандаты ГС-ам за такую нядбайнасць.

У Чыжах таксама. (ся)

КІНО

Праграма на 10 — 15. VIII.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Slepy pelikan" (angl.), 10 — 11. „Towarzysze broni" (franc.), 12 — 13. „Późne popołudnie" (polski), 14 — 15.

Кляшчэлі

„Święto nadziei" (bułgarski), 10 — 11. „Więźniowie nocy" (argentyński), 12 — 13. „Życie raz jeszcze" (polski), 14 — 15.

Дубіны

„Hasło odwaga" (angl.), 14—15.

Нарва

„Więzy krwi" (radz.), 11 — 15.

Нараўка

„Banda" (polski), 14 — 15.

Чаромуха

„Śniegi w żałobie" (USA), 10—12. „Agnieszka 46" (polski), 13 — 15.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Królowa Krystyna" (USA), 11 — 15.

Райск

„Dwója z wychowania" (radz.), 11 -- 15.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Poślubny rejs" (angl.), 10—11. „Wyspa złoczyńców" (polski), 12 -- 13. „Biedni bogacze" (węgierski), 14 — 15.

Міхалова

„Wspomnienia z wakacji" (radziecki), 10 — 11. „Ten wstretny celnik" (franc.), 12 — 13. „Ulica graniczna" (polski), 14 — 15.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Rywalki na lodzie" (chiński), 10 — 11. „Babcia, dziadkowie i ja" (radz.), 12 — 13. „Hasło odwaga" (angl.), 14 — 15.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава

„My mężczyźni" (radz.), 11 — 15. VIII.

Сідра

„Czarne i biale" (USA), 10 — 11. „Pierwszy krzyk" (czeski), 12 — 13. „Czterdzieści minut przed świtem" (radz.), 14 — 15.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ружаністок

„Elektra" (grecki), 10 — 11. „Złodziej z Bagdadu" (angl.), 12 — 13. „Późne popołudnie" (polski), 14 — 15.

У мясцовасцях Орля, Чыжы, Новы Двор у днях 10—15. VIII. 1965 г. фільмы высвятляцца не будуць.

Панядзелак (9. VIII.):

Król IV — Stanisława Grochowiaka. II Festiwal Teatralny. Teatr Wybrzeża w Gdańsku; Słońce i cień — film produkcji bułgarskiej.

Аўторак (10. VIII.):

„Uśmiech na pięciolinii"; „21" — prowadzi Bolesław Kielski; „Słońce i cień" — film produkcji bułgarskiej.

Серада (11. VIII.):

Warszawskie spacery — na stronie wschodniej. Scenariusz Jerzy Żukowski.

Чацвер (12. VIII.):

Przegląd muzyczny; Biuro zaginionych osób — film produkcji USA, kryminał.

Пятніца (13. VIII.):

Morze źródłem surowców. Scenariusz — Jerzy Górski; „Uciekła mi przepióreczka" — dramat Stefana Żeromskiego. II Festiwal Teatralny. Teatr im. St. Żeromskiego w Kielcach.

Субота (14. VIII.):

Refreny stare i nowe (szlagiery powojennego XX-lecia). Reż. P. Trukan; „Samotność długodystansowca" — film produkcji angielskiej.

Нядзеля (15. VIII.):

Melodie z nad Adriatyku — festiwal melodii rozrywkowych w wykonaniu popularnych piosenkarzy.

КРЫТЫКА

— І так, сябры і сяброўкі, выбралі мы рэдакцыйную калегію і жадаем яе рэдактару добрай і карыснай дзейнасці для агульнага дабра. Крытыка ў нашай будучай насценнай газетцы будзе, несумненна, вельмі карыснай, даўно патрэбнай і збаўленчай. У нас яшчэ такая сітуацыя, што дзе не кінь, усюды кл.н.

Так закончылася ўрачыстая нарада ўсіх, у выніку якой створана рэдакцыйную калегію для выдавання пастаяннай насценгазеты.

Рэдакцыйная калегія ахоплена энтузіязмам і запалам адразу пачала дзейнічаць.

Сцёпка ўзяўся пісаць востры артыкул аб гультаяватасці мясцовага агранома, які нічога не робіць, толькі ў гасподзе мокне.

Сцёпка ўжо канчаў пісаць свой артыкул, калі прыйшла да яго сястра Зіна. Прачытаўшы Сцёпкаў артыкул Зіна сказала:

— Размазаў ты агранома, але і ён цябе размажа, ой, размажа! Не дастанешся ты ў Механічны тэхнікум, бо там аграномаў брат дырэктарам.

Сцёпка адзеравянеў, потым хутка парваў напісаны артыкул і ўзяўся пісаць другі: аб тым, чаму няма свежых булачак.

Васька маляваў ужо карыкатуру кіраўніка ГС-у, калі ў тую хвілю паявіўся і сам кіраўнік, паглядзеў на сваю карыкатуру і заўважыў:

— Непраўдзіва ты малюеш мяне, я тоўсты, а не худы.

Васька выясніў, чаму намаляваў яго худым:

— Бо гандаль ваш худы.

Кіраўнік аб чымсьці задумаўся і сказаў:

Кінь маляваць, скажы лепей, які нумар тваёй нагі, маю венгерскія сандалі, міламу дружку і кельчыкі з вушка!

— Не разумею вас, вы прапануеце мне хабар? — спытаў Васька.

— Ай-яй, прычым тут такія словы! Рука руку мые, інакш не пражывеш на гэтым свеце.

— Але нам патрэбна для насценгазеты карыкатура, — запёрся пры сваім Васька

— Ну, і малюй сабе на здароўе, напрыклад, гумовы перапоўнены аўтобус.

Васька хацеў яшчэ штосьці сказаць, але яму надта патрэбны сандалі і ён пачаў аб іх думаць, рысуючы ўжо падказаны кіраўніком аўтобус. Як бы нехочучы...

Лёнька паставіў вялізную кропку і задаволена пачаў чытаць напісаны сатырычны вершык.

— Чаў, сатырык, — выкрыкнула на парозе прыстойная дзяўчына і, падышоўшы да Лёні, прачытала вачыма загаловак яго вершыка: «Ёлкі-палкі». Прачытаўшы ўвесь вершык, пасмутнеў яе харошы тварык і яна загаварыла спачувальным галаском:

— Ну, і разнесіш ты нашу бальніцу. Здорава напісаў, а хачу яшчэ спытаць, ці Верка ўжо дастала працу?

— Кепская справа, — уздыхнуў Лёня. — цяжка ёй знайсці працу...

— У нашай бальніцы патрабуюць працаўніцу, Верка магла б там працаваць. Я пагавару з сястрою нашага доктара, і Верка дастане працу.

Лёнька паглядзеў на свой вершык і дзяўчына ўмомант зразумела стан яго душы. Яна сказала:

— Напішы другі вершык, напрыклад, як брэшуць сабакі ў вёсцы і не даюць спаць ноччу.

Калі, нарэшце, быў выданы першы нумар насценгазеты, хтосьці заўважыў:

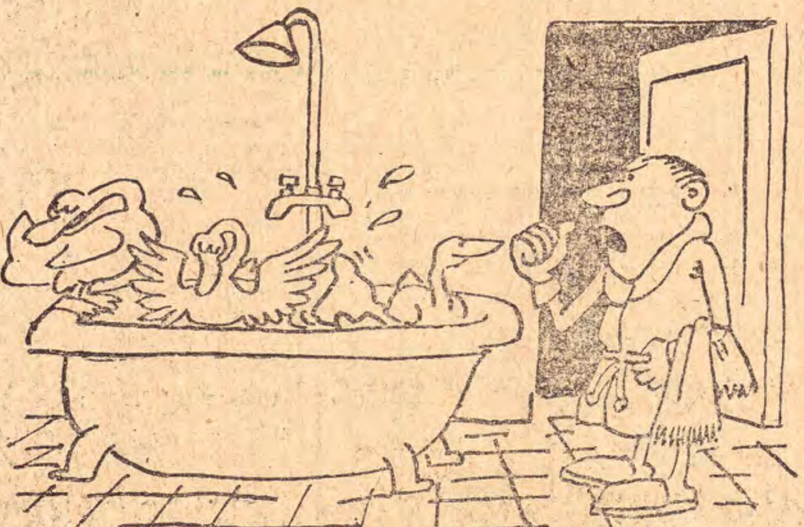
— Мала карысная яна, няма ў ёй крытыкі...

Наіўны гэты чалавек: аўтары насценгазеты самі пераканаліся ў карыснасці крытыкі. І яны найлепш ведаюць аб яе дабрадзейным уплыве на жыццё-быццё...

ДЗЯДЗЬКА ЛЯВОН

Прагрэс

— Ну хутчэй, вылазіць з ванны і вон на пашу! Цяпер я буду купацца!

ВІЗІТ

Мама з прыгожай дачкою ўваходзіць у лекарскі кабінет.

— Раздзявайцеся, — звяртаецца лекар да дачкі.

— Гэта я хворая, — гаворыць маці

— Ах так, перапрашаю, прашу паказаць язык.

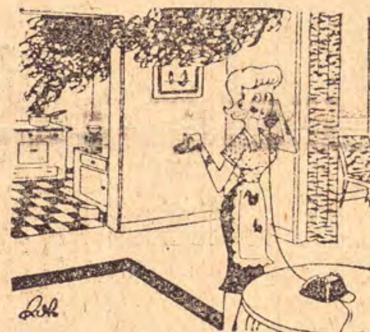

— Пасля стольких гадоў ты павінен ажаніцца са мною...

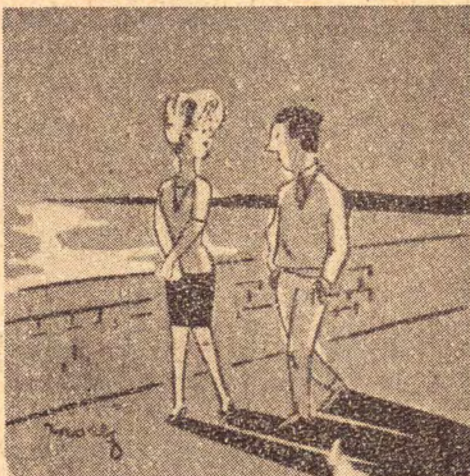
— О, не! А з кім я тады штодзённа буду дагаварвацца на вечар?..

— Я перакапана, што сённяшні дзень назаўсёды застанецца мне ў памяці.

— Вяртайся хутчэй на абед, даражэнькі. Па дарозе зайдзі ў магазін і купі што-небудзь з'есці...

— Ці месяц, акрамя гутарк на тэму Айнштайна, спадарожнікаў, аб чым-небудзь іншым не гаворыць вам?

ПЕРАШКОДА

— Ты чуў, мая жонка здраджвае мяне з чэмпіёнам па боксу. Ужо даўжэйшы час хачу яму сказаць, што я аб гэтым думаю, але гэта немагчыма.

— Чаму?

— У яго няма тэлефона. (лів)

НА ПЛЯЖЫ

Бацька да маладой дзяўчыны:

— Чаму ты не ідзеш купацца?

— Не магу. Молі з'елі мой купальны касцюм.

— Бедныя яны, не наеліся! (лів)

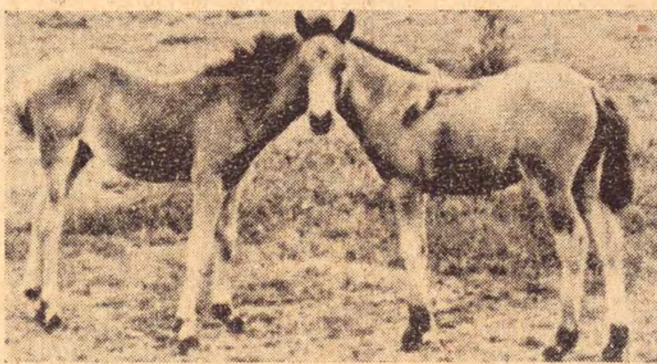
Настаўнік:

— Хто ведае, дзе Цэзар пацярпеў сваё першае паражэнне?

Вучань:

— На старонцы 42.

УСЯЧЫНА

— А ног у яе, братцы, восем...

ХУТКІ РЭФЛЕКС

Цёця да Яські, якога бацькі разводзяцца:

— Ты з кім хацеў бы застацца: з маці ці з бацькам?

— А ў каго будзе «Масквіч»? (лів)

— Што ты малюеш, сынок?

— Кошку, тата.

— А дзе ж яе хвост?

— Яшчэ ў чарніліцы.

Песні па заяўках

Па просьбе Бажэны Дзярманскай з Гарадка, каля Беластока, змяшчаем польскую песню:

Dzień
gaśnie w szarej mgle,
wiatr
strąca krople z drzew
sznur
kormoranów w locie splątał się,
pożegnał ciepły dzień,
ostatni dzień w mazurskich stronach...
Zmierzch
z jezior żagle zdjął,
mgieł
porozpinał splot,
szmer
tataraku jeszcze dobiegł nas —
już wracać czas...
Noc
się przybrała w czerń,
to
smutny lata zmierzch,
już
kormorany odleciały stąd,
poszukać ciepłych stron,
powrócą z wiosną na jeziora...
Nikt
nas nie żegna tu,
dziś
tak tu pusto już.
Mgły
tylko ściga wśród sitowia wiatr —
już wracać czas...

Ніва

Adres redakcji Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. ... Warunki prenumeraty: miesięcznie – 2,40 zł, kwartalnie – 7,20 zł, półrocznie – 14,40 zł, rocznie – 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe, listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje – Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bitk C-3